

Oдношaj izmedju gruntovnice i katastra u Hrvatskoj i Slavoniji

napisao: STJEPAN VESEL, katastr. geometar

Nastavak.

Od težadbenih promjena uvažava općinska odnosno gradska zemljarinska očevidnost samo najvažnije i to: ako je plodno (porezno) tlo pretvoreno u neplodno (besporezno) ili obratno; ako je vinograd novozasađen ili pak uništen i pretvoren u drugu vrst težadbe, ili ako je filokserom uništen vinograd obnovljen i amerikanizovan, u kojemu se slučaju podijeljuje privremeni oprost od poreza; napokon kada je tlo, nepodesno za koju drugu kulturu, pretvoreno u šumu. Na ostale težadbene promjene ne obazire se u pravilu zemljarinska očevidnost

Težadbenu promjenu, čim bude prijavljena ili opć poglavarstvo za nju inače kako dozna, ima upisati u „Popis očevidnosti br. III“ U ovaj se popis vodi kao i prije spomenuti za svaku poreznu općinu napose, te se ima mjesečno da zaključi i predloži nadležnome finansijskom ravnateljstvu, a ovo onda podijeljuje dopuštenje za provedbu težadbenih promjena. Bez privole finans ravnateljstva, koja se osniva na naredbama ministarstva finansija, ne smije opć. poglavarstvo nikakovih težadbenih promjena u posjedovnim listovima prodavati.

Ali i posjedovnih promjena te ispravaka pogrješnih upisa ne smije opć poglavarstvo da provada neopravdano već samo na temelju stanovitih dokazala. Takova su dokazala: ili isprave kao kupoprodajni i zamjembeni ugovori, darovnice, sudske odluke i ostavinske urudžbenice, gruntovni izvaci, mjernički nacrti i t. d; ili su to usmene dvostrane ili višestране izjave interesenata, potvrde svjedoka, uredovni očevidi i slično. Ipak ustanove za zemljarinsko očevidnosno provođanje posjedovnih promjena ne traže, da te promjene budu u slučajevima čestičnih dioba već prije odnosno istodobno i tehnički utvrđene i izražene u katastar. mapama ili da budu bezuvjetno prikazane barem na nacrtima ovl. privatnih tehnika; a nije ustanovljeno ni to, da pravna provedivost odnosnih zemljoposedovnih preinaka bude prije ustanovljena upisom u grunt. knjigama. Tek je za provedbu diobnih promjena zadružnih bezuvjetno propisano oblasno odobrenje, a kod cijepanja čestica dužan je opć. očevidničar da se s obzirom na obrojenje novih diobnih čestica drži strogo pravila, koja su za katastar. topografisanje čestica propisana, te da nove čestične površine budu

u skladu s idealnim razmjerom posjedovanja i s ukupnom površinom cijele temeljne čestice

Prema temeljnim načelima katastarske uredbe treba da bude u katastarskim operatima svaka čestična promjena provedena u potpunome suglasju sa stanjem faktičnoga posjedovanja. Da li su svi slučajevi čestičnih promjena kod zemljarinske očevidnosti naprijed opisanoga načina provedeni ovako, trebat će ipak jednom — prije ili poslije — konstatovati. Ali za tu svrhu ne će biti redovito dovoljnim samo površan očevid na licu mjesta, već će biti za to potreban točan premjer čestica na terenu i tehnički suvisli smještaj podataka premjera na mapi te bespogrješno računanje čestičnih površina. Kada je pak nastala potreba takove tehničke revizije katastar operata i kakovim se načinom ima da izvede potreban njihov ispravak, o tome je odlučivalo ministarstvo finansija objavljujući svoje radne osnove. Ove radne osnove sastavljalo je ministarstvo finansija na predlog finans. ravnateljstva odnosno nadzorništva katastar izmjere, koji je predlog bio osnovan na „Popisu očevidnosti br. I. i br. III.“ i na još nekim drugim podacima o zemljoposedovnim promjenama u stanovitim općinama, koje ću kasnije navesti.

Tehnički ispravci odnosno opseg tih ispravaka je dvojak: ili se odnosi samo na poznate slučajeve posjedovnih ili težadbenih promjena, t. j. na stanoviti broj čestica, pa će se provesti očevidnosni postupak mjernički, ili su promjene po opsegu i sadržaju neodređene i nastale na taj način, što su se slučajevi zemljoposedovnih promjena s vremenom u cijeloj jednoj općini tako pomnožali i komplikovali, te ih više nije moguće voditi u zemljarinskoj očevidnosti. U potonjemu slučaju je potreban revizijski premjer čestičnoga posjedovnog stanja cijele općine, koji je postupak poznat pod imenom katastar. mjerničke reambulacije. Shodnosti radi opisat ću najprije postupak mjerničke reambulacije.

Za mjerničku reambulaciju vrijede uopće ovi isti propisi, koji postoje i za novi premjer, a osobina njezina postoji samo u metodi postupka. U prvobitnoj izravnoj izmjeri koju ima mjernička reambulacija da upotpuni event. i ispravi, ostao je jedan veliki manjak: trigonometrijske tačke nižega reda, koje su bile grafijski opredeljene, nisu bile prigodom izvornoga premjeravanja na terenu stabilizovane, pa su tako ostale mnoge mape bez ijedne izravne stalne točke. Zato je potrebno da se sigurne točke u takovim mapama ustanove neizravno raznomjernim mjerenjem pomoću mje-

račega lanca na terenu. Stari međašni čvorovi (dvo-, tro- i više-međe), koji mogu da pridrže na mapi svoju nepomičnost nakon takova konstruktivnoga revizijskog mjerenja, uzimaju se da su za daljne tehničke operacije približno jednako vrijedni kao i trigonometrijske točke, na temelju kojih su grafijski opredeljeni bili. Ako držimo u pameti važnost trigonometr. triangulacije za točno opredjeljenje pravoga položaja čestičnih figura, pokazuje nam se mjernička reambulacija s obzirom na prije navedenu neizvjesnost podataka i primitivnost sredstava za njihovo opredjeljenje kao jedna od najtežih metoda katastar. premjeravanja: vrlo je rijetko moguće da se izvodi mjernička reambulacija optički pomoću mjerачega stola ili teodolita. Zato je za izvođenje savjesne i točne mjern. reambulacije u stanovitoj općini potrebno ako ne više a ono isto onoliko radnoga vremena, koliko bi ga iziskivao i novi premjer iste općine. Uštednja vremena može da se postigne samo netočnom i površnom izvedbom.

Manje opsežan i znatno brži postupak za ispravljanje i popunjenje zemljar. operata jest mjernička očevidnost zemljarine — ako dakako postoje uvjeti za nju. Njome se nastoji da od slučaja do slučaja prema stiglim prijavama održi suglasje zemljar. operata s prijavljenim promijenjenim stanjem faktičnoga posjeda ili težadbe tla. Prijave zemljišnih promjena, na temelju kojih se se određuje mjern. očevidnost jesu razne: u prvome redu prijavljuju odmah nakon dovršena premjera povjerenstva katastar. reambulacije (za procjenu tla) u svrhu tehničke provedbe one promjene, koje su ustanovljene prigodom procjenjivanja boniteta zemlj. čestica; zatim dolaze oblasne prijave o regulaciji zemlj. posjeda, provedenoj bilo kojom tehničkom operacijom, pa prijave o promjenama, što ih sabiru organi opć. zemljar. očevidnosti u „Popisima br. I. i br. II.“, te napokon prijave gruntovnih oblasti o promjenama, koje su nastale na gruntovnim objektima posjedovnom diobom, otpisima i pripisima.

Jednostavnost mjern. očevidnosnoga postupka u poredbi s poslovima mjern. reambulacije očituje se u tom, što se kod. mjern. reambulacije od starih zemljar. operata zabacuju svi, izuzevši jedino stare izvorne mape, na kojima su ispravci i nadopunjci crveno urisani, pa se svi ostali dijelovi zemljar. operata moraju da slažu sasvim iznova; dočim se mjern. očevidnosne radnje izvode samo kao nadopunjujuće odnosno nastavci starim zemljar. operatima. Prema tome pretpostavlja mjerenje u očevidnosne zemljar. svrhe uporabive zemljar. operate i u prvome redu isto takove